

RGD-61-25/12/13/MLM

Gdańsk, dnia 18 października 2013 r.

DECYZJA NR RGD. 13/2013

Stosownie do art. 33 ust. 4, 5 i 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami) - działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko przedsiębiorcy: Ogólnopolskie Centrum Oddłużeniowe Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Warszawie,

- I. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami) uznaje się za **praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działania przedsiębiorcy polegające na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom, w umowach o kredyt konsumencki pod nazwą Umowa Pożyczki, pełnych i rzetelnych informacji nt.:
 - całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta ustalonej w dniu zawarcia umowy o kredyt konsumencki wraz z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia,
 - zasad i terminów spłaty kredytu, w szczególności kolejności zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy, w tym informacji o prawie, o którym mowa w art. 37 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim,
 - kwoty odsetek należnych w stosunku dziennym, w przypadku odstąpienia od umowy,
 - informacji o możliwości korzystania z pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz zasadach dostępu do tej procedury,
 - wskazania organu nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów,

co jest sprzeczne z art. 30 ust. 1 pkt 7, 8, 15, 20, 21 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. nr 126, poz. 715 ze zmianami) i **nakazuje się zaniechanie stosowania tej praktyki.**

- II. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami) uznaje się za **praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działania przedsiębiorcy polegające na zastrzeżeniu w zawieranych z konsumentami umowach pożyczki prawa do odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od jej zawarcia, co jest sprzeczne z art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zmianami) i **nakazuje się zaniechanie stosowania tej praktyki.**

- III. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami) uznaje się za **praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działania przedsiębiorcy polegające na zastrzeżeniu w zawieranych z konsumentami umowach pożyczki prawa przedsiębiorcy do zachowania całości wniesionej przez konsumenta opłaty przygotowawczej, w przypadku odstąpienia od umowy, co jest sprzeczne z art. 54 ust. 1 i ust. 4 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zmianami) i **nakazuje się zaniechanie stosowania tej praktyki.**
- IV. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami) uznaje się za **praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działania przedsiębiorcy polegające na uzależnieniu wcześniejszej spłaty kredytu od jego poinformowania przez konsumenta, co jest sprzeczne z art. 48 ust. 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zmianami) i **nakazuje się zaniechanie stosowania tej praktyki.**
- V. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami) uznaje się za **praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działania przedsiębiorcy polegające na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom, w sposób określony w art. 14 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zmianami) tj. na formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego, informacji wskazanych w art. 13 tej ustawy i **nakazuje się zaniechanie stosowania tej praktyki.**
- VI. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami) uznaje się za **praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działania przedsiębiorcy polegające na wprowadzaniu konsumentów w błąd poprzez zamieszczenie w umowach pożyczki informacji o treści:
W sprawach nieuregulowanych w niniejszej umowie mają zastosowanie przepisy ...ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim,
co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 w związku z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nr 171, poz. 1206) i **nakazuje się zaniechanie stosowania tej praktyki.**
- VII. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami) uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działania przedsiębiorcy polegające na ustaleniu w Umowie Pożyczki warunku, że wartość zabezpieczenia pożyczki nie może być niższa niż 250%, co stanowi czyn

nieuczciwej konkurencji, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zmianami) i nakazuje się zaniechanie stosowania tej praktyki.

UZASADNIENIE

- [1] Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej również Prezesem Urzędu) wszczął i prowadził, pod sygn. akt RGD. 405-22/12/MLM postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy działania przedsiębiorcy Ogólnopolskie Centrum Oddłużeniowe Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (zwana dalej również OCO lub Spółką), oferującego konsumentom kredyty konsumenckie, nie naruszają przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami) lub innych ustaw chroniących interesy konsumentów, w tym ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715).
- [2] W trakcie postępowania wyjaśniającego, o którym mowa w ww. punkcie [1] uzasadnienia, a także w następstwie otrzymanych w roku 2012 skarg konsumenckich, Prezes Urzędu ustalił, iż niektóre działania przedsiębiorcy tj. te, które wymieniono w sentencji niniejszej decyzji, mogą pozostawać w sprzeczności z zakazami wynikającymi z art. 24 ust. 1 i art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- [3] Mając na uwadze dokonane ustalenia Prezes Urzędu wszczął przeciwko Spółce, postanowieniem nr 291 z dnia 10 października 2012 r., zmienionym następnie postanowieniem nr 6 z dnia 19 stycznia 2013 r., postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Do akt tego postępowania, postanowieniem nr 292, z dnia 10 października 2012 r., zostały zaliczone następujące dowody: całość dowodów uzyskanych w sprawie oznaczonej sygnaturą akt RGD. 405-22/12/MLM oraz następujące dodatkowe dowody tj.:
- pismo Delegatury UOKiK w Poznaniu z dnia 25 września 2012 r., wraz z całością załączników,
 - pismo Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Szczecinie z dnia 21 września 2012 r., wraz z całością załączników,
 - pismo Departamentu Polityki Konsumenckiej UOKiK w Warszawie z dnia 7 sierpnia 2012 r., wraz z całością załączników,
 - pismo Delegatury UOKiK w Poznaniu z dnia 30 sierpnia 2012 r., wraz z całością załączników.
- Następnie, postanowieniem nr 8 z dnia 10 stycznia 2013 r. włączono dodatkowe dowody tj.:
- pismo Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Międzyrzeczu z dnia 1 października 2012 r., wraz z całością załączników (sygn. akt RGD. 60-72/12/MLM),
 - pismo Delegatury UOKiK w Bydgoszczy z dnia 14 grudnia 2012 r., wraz z całością załączników.
- [4] Ustosunkowując się do postawionych zarzutów Spółka, pismem z dnia 30 października 2012 r., poinformowała, m.in., że ze względu na stosowanie przez

Spółkę niższej stopy oprocentowania niż powszechnie stosowane na rynku (art. 4 pkt 1 ust. 1 - a ustawy o kredycie konsumenckim) Spółka w swojej umowie pożyczki zamieściła zapisy inne niż wskazane w ustawie dot. terminu odstąpienia od umowy pożyczki, prawa zachowania opłaty przygotowawczej, informacji o zamiarze wcześniejszej spłaty pożyczki. Na tej samej podstawie w umowie pożyczki nie znalazł się zapis dot. możliwości korzystania z pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz wskazania organu właściwego w sprawach ochrony konsumentów. Jednocześnie przedsiębiorca poinformował, że w obecnie stosowanych umowach pożyczki, spółka usunęła zapis „w sprawach nieuregulowanych w niniejszej umowie mają zastosowanie przepisy ustawy o kredycie konsumenckim”. Pomimo wezwania Prezesa Urzędu przedsiębiorca nie przedstawił jednak nowych wzorców umownych, ani żadnych innych dowodów w tej sprawie.

PREZES URZĘDU USTALIŁ STAN FAKTYCZNY, JAK NIŻEJ.

- [5] Spółka OCO została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 31 sierpnia 2011 r. pod numerem 0000394894. Stosownie do dokonanego wpisu przedmiotem jej działalności może być m.in.: pozostała finansowa działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana oraz pozostałe formy udzielania kredytów.
- [6] Przedsiębiorca działa na terenie całego kraju i posiada 5 biur handlowych w: Bydgoszczy, Częstochowie, Szczecinie, Toruniu i Warszawie. Spółka udziela konsumentom pożyczki gotówkowe. W okresie od 4 stycznia do 30 lipca 2012 r. przedsiębiorca zawarł 352 umowy pożyczki, na łączną kwotę 12.105.000 zł. Zgodnie ze złożonym oświadczeniem Spółka do dnia 21 sierpnia 2012 r. *nie uruchomiła żadnej pożyczki ze względu na nie przedstawienie przez klientów kompletu wymaganych dokumentów zabezpieczenia, niedopełnienie warunków umowy lub odstąpienia/rezygnacji od umowy ze strony klienta.*
- [7] W ramach prowadzonej działalności przedsiębiorca:
- oferuje zawarcie i zawiera z konsumentami umowy o kredyt konsumencki, w oparciu o wzorzec pn. Umowa Pożyczki. Wyniki analizy treści postanowień tego wzorca wskazują, że przedsiębiorca nie udziela konsumentom pełnych i rzetelnych informacji nt.:
 - ✓ całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta ustalonej w dniu zawarcia umowy o kredyt konsumencki wraz z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia,
 - ✓ zasad i terminów spłaty kredytu, w szczególności kolejności zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy, w tym informacji o prawie, o którym mowa w art. 37 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim,
 - ✓ kwoty odsetek należnych w stosunku dziennym,
 - ✓ informacji o możliwości korzystania z pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz zasadach dostępu do tej procedury,
 - ✓ wskazania organu nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów,

co jest sprzeczne z art. 30 ust. 1 pkt 7, 8, 15, 20, 21 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zmianami),

- przewiduje, w zawieranych z konsumentami umowach pożyczki, prawo konsumenta do odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od jej zawarcia, co jest sprzeczne z art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zmianami), zgodnie z którym konsument ma prawo do odstąpienia od umowy w terminie 14 dni od dnia jej zawarcia,
- zastrzega, w zawieranych z konsumentami umowach pożyczki, prawo przedsiębiorcy do zachowania całości wniesionej przez konsumenta opłaty przygotowawczej, w przypadku odstąpienia od umowy, co jest sprzeczne z art. 54 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zmianami), bowiem zgodnie z tym przepisem konsument nie ponosi kosztów związanych z odstąpieniem od umowy, za wyjątkiem odsetek za okres od dnia wypłaty do dnia spłaty kredytu,
- zastrzega, w zawieranych z konsumentami umowach pożyczki, obowiązek poinformowania go przez konsumenta o zamiarze wcześniejszej spłaty pożyczki, przez konsumenta, co jest sprzeczne z art. 48 ust. 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zmianami), który przewiduje, że konsument nie jest zobowiązany do informowania kredytodawcy o zamiarze wcześniejszej spłaty kredytu,
- narusza obowiązek udzielania konsumentom, w sposób określony w art. 14 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zmianami) tj. na formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego, informacji wskazanych w art. 13 tej ustawy,
- wprowadza konsumentów w błąd poprzez zamieszczenie w umowach pożyczki informacji o treści:
„W sprawach nieuregulowanych w niniejszej umowie mają zastosowanie przepisy ... ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim”,
co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 w związku z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nr 171, poz. 1206),
- ustala w Umowie Pożyczki, że wartość zabezpieczenia pożyczki nie może być niższa niż 250% kwoty pożyczki, co stanowi czyn nieuczciwej konkurencji, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zmianami).

MAJĄC NA UWADZE ZEBRANY MATERIAŁ DOWODOWY, PREZES URZĘDU ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE.

- [8] Możliwość rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uzależniona jest od uprzedniego stwierdzenia, czy zagrożony został w niej interes publicznoprawny. Prezes Urzędu jest bowiem upoważniony do realizacji zasadniczego celu powołanej ustawy, którym, zgodnie z art. 1 ust. 1, jest określanie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Jeśli natomiast przesłanka interesu pu-

blicznego nie występuje Prezes Urzędu nie jest upoważniony do podjęcia sprawy. Rozpatrywana sprawa ma, w ocenie Prezesa Urzędu, charakter publicznoprawny, albowiem dotyczy ochrony interesu szerszej grupy konsumentów, którzy są lub mogą być klientami przedsiębiorcy. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają ochronie przed takimi działaniami przedsiębiorców, które są sprzeczne z prawem, zasadami współzycia społecznego i dobrymi obyczajami.

[9] W postępowaniu, które kończy niniejsza decyzja, przedsiębiorcy postawiono zarzuty naruszenia art. 24 ust. 1 i art. 24 ust. 2 oraz ust. 2 pkt 2 i pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, z kolei ust. 2 tego artykułu stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności:

- 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (pkt 1),
- 2) naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2),
- 3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji (pkt 3).

Aby działania przedsiębiorcy mogły zostać uznane za sprzeczne z powołanymi wyżej przepisami art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, niezbędne jest wykazanie, iż spełniają one łącznie następujące przesłanki:

- ujawniają się w obrocie konsumenckim, a więc dotyczą relacji przedsiębiorca-konsument,
- stanowią działanie bezprawne,
- naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

[10] OCO jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zgodnie z którym pod pojęciem tym rozumie się m.in. przedsiębiorcę w znaczeniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zmianami). Artykuł 4 tej ustawy stanowi, iż:

- 1) przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą,
- 2) za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

Zgodnie z treścią art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Zgodnie zaś z art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i art. 22¹ Kodeksu cywilnego za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

W przedmiotowej sprawie fakt zawierania przez OCO - będącym przedsiębiorcą - z konsumentami umów pożyczek gotówkowych nie budzi wątpliwości, co

przesądza o tym, iż pierwszą z przesłanek art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należy uznać za spełnioną.

- [11] Zdaniem Prezesa Urzędu, za wypełnioną należy uznać także trzecią przesłankę, bowiem naruszenie zbiorowych interesów konsumentów ma miejsce wtedy, gdy działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów jako zbiorowości, to jest w sytuacji, gdy skierowane jest nie tylko do indywidualnych konsumentów, lecz szerszego, nieograniczonego liczbowo kręgu osób, do których dotarła lub dotrzeć może oferta przedsiębiorcy. W rozpatrywanej sprawie wymieniony warunek jest spełniony, bowiem oferta usług finansowych przedstawiona przez OCO adresowana była i jest nie do ściśle określonego, konkretnego konsumenta, lecz do z góry nieokreślonej, niemożliwej do zidentyfikowania liczby konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna.
- [12] Za spełnioną należy także uznać drugą z przesłanek, odnoszącą się do bezprawności działania przedsiębiorcy. Jak na to wskazują ustalenia Prezesa Urzędu zakwestionowane zachowania rynkowe OCO:
- 1) naruszają przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zmianami),
 - 2) stanowią nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 w związku z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nr 171, poz. 1206),
 - 3) stanowią czyn nieuczciwej konkurencji, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 Nr 153, poz. 1503 ze zmianami).

Jako bezprawne należy kwalifikować takie zachowania danego przedsiębiorcy, które są sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego lub dobrymi obyczajami, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa (por. Komentarz do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji pod red. Janusza Szwejki, Wyd. CH Beck, Warszawa 2000r., s. 117-118).

W zawiadomieniu o wszczęciu postępowania Prezes Urzędu postawił przedsiębiorcy zarzuty podejmowania działań bezprawnych, polegających na stosowaniu nieuczciwych praktyk rynkowych, czynów nieuczciwej konkurencji oraz naruszenia przepisów ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim.

UZASADNIENIE PRAKTYK ZWIĄZANYCH Z NARUSZENIEM PRZEPISÓW USTAWY O KREDYCIE KONSUMENCKIM.

- [13] Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zmianami), weszła w życie z dniem 16 grudnia 2011 r.

Ustawa określa zasady i tryby zawierania umów o kredyt konsumencki, obowiązki kredytodawcy i pośrednika kredytowego, skutki uchybienia obowiązkom kredytodawcy oraz obowiązki konsumenta w związku z zawartą umową o kredyt konsumencki.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 i 2 ustawy o kredycie konsumenckim *przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie więcej niż 255 550 zł albo równowartość tej kwoty w innej walucie niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrze-*

czenie udzielenie konsumentowi. Za umowę o kredyt konsumenckim uważa się w szczególności:

- 1) umowę pożyczki;*
- 2) umowę kredytu w rozumieniu przepisów prawa bankowego;*
- 3) umowę o odroczeniu konsumentowi terminu spełnienia świadczenia pieniężnego, jeżeli konsument jest zobowiązany do poniesienia jakichkolwiek kosztów związanych z odroczeniem spełnienia świadczenia;*
- 4) umowę o kredyt, w której kredytodawca zaciąga zobowiązanie wobec osoby trzeciej, a konsumenta zobowiązuje się do zwrotu kredytodawcy spełnionego świadczenia;*
- 5) umowę o kredyt odnawialny.*

Z kolei art. 4 ust. 1 pkt 6 a ustawy o kredycie konsumenckim stanowi, że ustawy nie stosuje się do umów o kredyt udzielany na mocy przepisów szczególnych, z zastosowaniem niższych stóp oprocentowania niż powszechnie stosowane na rynku.

W okresie od 4 stycznia do 30 lipca 2012 r. Spółka zawarła 352 umowy. Jednocześnie, umowna wartość pożyczki wyniosła od 5.000 zł do 200.000 zł (tylko w jednym przypadku zawarto umowę dotyczącą pożyczki w kwocie 500.000 zł). W tych okolicznościach przyjąć należy, że - co do zasady - pożyczki oferowane przez przedsiębiorcę spełniają kryterium wartościowe przewidziane w ww. art. 3 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim.

Ponadto, ustosunkowując się do przedmiotu postępowania przedsiębiorca podniósł, że ze względu na stosowanie przez Spółkę niższej stopy oprocentowania niż powszechnie stosowane na rynku (art. 4 pkt 1 ust. 1 - a ustawy o kredycie konsumenckim) Spółka w swojej umowie pożyczki zamieściła zapisy inne niż wskazane w ustawie dot. terminu odstąpienia od umowy pożyczki, prawa zachowania opłaty przygotowawczej, informacji o zamiarze wcześniejszej spłaty pożyczki jednak, zdaniem Prezesa Urzędu, argument ten nie może zostać uznany za zasadny.

W ocenie Prezesa Urzędu, z treści ww. przepisu art. 4 ust. 1 pkt 6 a ustawy o kredycie konsumenckim wynika jednoznacznie, że ustawa nie ma zastosowania jedynie do kredytów udzielanych na mocy przepisów szczególnych, tymczasem OCO udziela konsumentom pożyczki gotówkowe nie wskazując jakie inne przepisy szczególne regulują jej działalność w tym zakresie. Co więcej, w § 16 pkt 2 umowy przedsiębiorca przewidział, że w sprawach nieuregulowanych w umowie zastosowanie mają m.in. przepisy ustawy o kredycie konsumenckim. Takie działanie przedsiębiorcy wskazuje, że OCO w sposób dowolny, korzystny wyłącznie dla siebie interpretuje przepisy prawa. W zależności od okoliczności Spółka albo uznaje, że jej produkt jest kredytem konsumenckim, albo też jest innym towarem, którego sprzedaż nie podlega żadnym rygorom i regulacjom ustawowym.

Ponadto, przedsiębiorca argumentował, iż stosuje niższe stopy oprocentowania, niż powszechnie stosowane na rynku, jednak nie przedstawił żadnych dowodów uzasadniających takie twierdzenie.

Reasumując, Prezes Urzędu uznał, że z uwagi na brak przepisów szczególnych, które regulują działalność przedsiębiorcy oraz wskazywanie w umowach, że w sprawach nieuregulowanych zastosowanie mają przepisy ustawy o kredycie konsumenckim brak jest podstaw do uznania, że umowy zawierane przez OCO

podlegają wyłączeniu spod ustawy o kredycie konsumenckim, w oparciu o przepis art. 4 ust. 1 pkt 6 a tej ustawy. Stąd, w ocenie Prezesa Urzędu, umowy te są bez żadnych wątpliwości umowami o kredyt konsumencki.

- [14] Przedsiębiorcy, w niniejszym postępowaniu, postawiono pięć zarzutów związanych z podejmowaniem działań bezprawnych, w zakresie ich niezgodności z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim, w szczególności naruszających przepis art. 14; art. 30 ust. 1 pkt 7,8,15,20,21; art. 48 ust. 2; art. 53 ust. 1 oraz art. 54 tej ustawy.

A. Uregulowania prawne

I. Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim kredytodawca przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki jest zobowiązany podać konsumentowi, na trwałym nośniku:

- 1) imię, nazwisko (nazwę) i adres (siedzibę) kredytodawcy i pośrednika kredytowego;
- 2) rodzaj kredytu;
- 3) czas obowiązywania umowy;
- 4) stopę oprocentowania kredytu oraz warunki jej zmiany z podaniem indeksu lub stopy referencyjnej, o ile ma zastosowanie do pierwotnej stopy oprocentowania kredytu; jeżeli umowa o kredyt konsumencki przewiduje różne stopy oprocentowania, informacje te podaje się dla wszystkich stosowanych stóp procentowych w danym okresie obowiązywania umowy;
- 5) całkowitą kwotę kredytu;
- 6) terminy i sposób wypłaty kredytu;
- 7) rzeczywistą roczną stopę oprocentowania oraz całkowitą kwotę do zapłaty przez konsumenta;
- 8) zasady i terminy spłaty kredytu oraz w odpowiednich przypadkach kolejność zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy;
- 9) informację dotyczącą obowiązku zawarcia umowy dodatkowej, w szczególności umowy ubezpieczenia;
- 10) w odpowiednich przypadkach informację o innych kosztach, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki, w szczególności odsetkach, opłatach, prowizjach, marżach oraz kosztach usług dodatkowych, jeżeli są znane kredytodawcy, oraz warunki na jakich koszty te mogą ulec zmianie;
- 11) informację o konieczności poniesienia opłat notarialnych, o ile wystąpią;
- 12) informację o stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunki jej zmiany oraz ewentualne inne opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu;
- 13) informację o skutkach braku płatności;
- 14) w odpowiednich przypadkach informację o wymaganych zabezpieczeniach kredytu konsumenckiego;
- 15) informację o prawie konsumenta do odstąpienia od umowy;
- 16) informację o prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem;
- 17) informację o prawie kredytodawcy do zastrzeżenia w umowie prowizji za spłatę kredytu przed terminem oraz zasady jej ustalania;

- 18) informację o prawie konsumenta do otrzymania bezpłatnej informacji na temat wyników przeprowadzonej w celu oceny ryzyka kredytowego weryfikacji w bazie danych;
- 19) informację o prawie konsumenta do otrzymania bezpłatnego projektu umowy, na warunkach określonych w art. 12;
- 20) w odpowiednich przypadkach informację o terminie, w którym kredytodawca lub pośrednik kredytowy jest związany informacjami, które przekazał konsumentowi.

Z kolei, zgodnie z ustępem 2 tego przepisu kredytodawca lub pośrednik kredytowy przed zawarciem umowy o kredyt wiązany lub w formie odroczonej płatności jest zobowiązany podać konsumentowi, na trwałym nośniku, dane, o których mowa w ust. 1, oraz opis i cenę towaru lub usługi. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do sprzedawców i usługodawców, którzy działają w charakterze pośredników kredytowych w ramach działalności pomocniczej (art. 13 ust.3).

- II. Artykuł 14 ustawy stanowi, że kredytodawca lub pośrednik kredytowy przekazuje konsumentowi dane, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2, na formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego, którego wzór określa załącznik nr 1 do ustawy.
- III. Zgodnie z art. 30 ustawy o kredycie konsumenckim umowa o kredyt powinna określać:

- 1) imię, nazwisko i adres klienta oraz imię, nazwisko (nazwę) i adres (siedzibę) kredytodawcy i pośrednika kredytowego,
- 2) rodzaj kredytu,
- 3) czas obowiązywania umowy,
- 4) całkowitą kwotę kredytu,
- 5) terminy i sposób wypłaty kredytu,
- 6) stopę oprocentowania kredytu oraz warunków jej zmian wraz z indeksem lub stopą referencyjną, o ile ma zastosowanie; jeżeli umowa przewiduje różne stopy oprocentowania informacje te podaje się dla wszystkich stosowanych stóp w danym okresie obowiązywania umowy,
- 7) rzeczywistą roczną stopę oprocentowania oraz całkowitą kwotą do zapłaty przez konsumenta ustaloną w dniu zawarcia umowy o kredyt konsumencki wraz z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia,
- 8) zasady i terminy spłaty kredytu, w szczególności kolejności zaliczania rat kredytu na poczet należności kredytodawcy, w tym informację o prawie z art. 37 ust. 1,
- 9) zestawienie zawierające terminy i zasady płatności odsetek oraz wszelkich innych kosztów kredytu, w przypadku gdy kredytodawca lub pośrednik kredytowy udziela karencji w spłacie kredytu,
- 10) informacje o innych kosztach, które konsument zobowiązany jest ponieść w związku z umową, w szczególności opłatach, prowizjach, marżach, oraz kosztach usług dodatkowych, jeżeli są znane kredytodawcy, oraz warunki na jakich koszty te mogą ulec zmianie,
- 11) roczną stopę oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunki jej zmiany oraz ewentualne inne opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu,

- 12) skutki braku płatności,
 - 13) informację o konieczności poniesienia opłat notarialnych, o ile wystąpią,
 - 14) sposób zabezpieczenia i ubezpieczenia spłaty kredytu, jeśli umowa je przewiduje,
 - 15) termin, sposób i skutki odstąpienia konsumenta od umowy, obowiązek zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek zgodnie z rozdziałem 5, a także kwotę odsetek należnych w stosunku dziennym,
 - 16) prawo konsumenta do spłaty kredytu przed terminem,
 - 17) informację o prawie kredytodawcy do zastrzeżenia w umowie prowizji za dokonane spłaty przed terminem i zasad ustalania wysokości tej prowizji,
 - 18) informację o prawie, o którym mowa w art. 59 ust.1,
 - 19) warunki wypowiedzenia umowy,
 - 20) informację o możliwości korzystania z przedsądowego rozstrzygnięcia sporów oraz zasad dostępu do tej procedury, jeżeli takie prawo przysługuje konsumentowi,
 - 21) wskazanie organu nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów.
- IV. Zgodnie z treścią art. 37 ust. 1 ustawy, w przypadku umowy o kredyt konsumencki zawartej na czas określony, przez cały czas jej obowiązywania, konsument ma prawo do otrzymania, na wniosek, w każdym czasie bezpłatnie harmonogramu spłaty.
- V. Artykuł 48 ustawy przewiduje, że konsument ma prawo, w każdym czasie, do spłaty całości lub części kredytu przed terminem określonym w umowie (ust. 1), natomiast kredytodawca nie może uzależnić wcześniejszej spłaty od jego poinformowania przez konsumenta (ust. 2).
- VI. Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy, konsument ma prawo, bez podania przyczyny, odstąpić od umowy o kredyt w terminie 14 dni od zawarcia umowy.
- VII. W art. 54 ustawodawca przewidział, że konsument, w przypadku skorzystania z prawa do odstąpienia od zawartej umowy, nie ponosi żadnych kosztów związanych z tym odstąpieniem za wyjątkiem odsetek za okres od dnia wypłaty kredytu do dnia spłaty kredytu. Jednocześnie w przypadku odstąpienia od umowy przez konsumenta kredytodawcy nie przysługują żadne inne opłaty, za wyjątkiem bezzwrotnych kosztów poniesionych przez niego na rzecz organów administracji publicznej oraz opłat notarialnych.

B. Sprzeczność z obowiązującymi uregulowaniami prawnymi.

- [15] Praktyka, o której mowa w punkcie I sentencji decyzji polega na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom, w umowach o kredyt konsumencki pod nazwą Umowa Pożyczki, pełnych i rzetelnych informacji nt.:
- całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta ustalonej w dniu zawarcia umowy o kredyt konsumencki wraz z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia,
 - zasad i terminów spłaty kredytu, w szczególności kolejności zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy, w tym informacji o prawie, o którym mowa w art. 37 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim,

- kwoty odsetek należnych w stosunku dziennym, w przypadku odstąpienia od umowy,
- informacji o możliwości korzystania z pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz zasadach dostępu do tej procedury,
- wskazania organu nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów,

co jest sprzeczne z art. 30 ust. 1 pkt 7, 8, 15, 20, 21 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zmianami).

W wyroku z dnia 13 czerwca 2005 r., sygnatura akt XVII Ama 30/04, Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej SOKiK, stwierdził, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest postępowanie się przez bank wzorcem umowy o udzielenie kredytu, którego treść nie odpowiada wymogom ustawy o kredycie konsumenckim. W ocenie SOKiK, *skoro ustawodawca wyraźnie określił zakres niezbędnych danych zawartych w umowie kredytu konsumenckiego, to oczywistym jego celem było zagwarantowanie konsumentowi wiedzy w tym zakresie jako niezbędnej dla ochrony jego praw i interesów. Bez znaczenia jest przy tym, czy konsument z informacji tych uczyni użytek czy nie.*

Natomiast w uzasadnieniu wyroku z dnia 20 czerwca 2006 r. sygn. akt III SK 7/2006, Sąd Najwyższy podkreślił, że *zastosowanie kategorycznej formuły w art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim nadaje analizowanemu przepisowi charakter normatywny obligatoryjnego nakazu zamieszczenia w umowie wszystkich istotnych postanowień umownych, które z woli ustawodawcy gwarantują konsumentowi prawo do wiedzy o zakresie jego praw i obowiązków określonych bezpośrednio w dokumencie umowy kredytowej, co uzyskuje się zarówno przez łatwość bezpośredniego dostępu do istotnych informacji kredytowych, jak i możliwości ich porównania na etapie kontraktowania z konkurencyjnymi ofertami innych kredytodawców.* Sąd uznał także, że *prawidłowa wykładnia art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim prowadzi do wniosku, że obligatoryjne postanowienia (essentialia negotii) umowy o kredyt konsumencki, które zostały wymienione w tym przepisie, powinny być w umowie uzgodnione literalnie, bezpośrednio i wyczerpująco (...).* Konsument ma prawo do przejrzystej, kompletnej i jednoznacznej informacji w sprawach mających istotne znaczenie dla zabezpieczenia jego interesu prawnego w warunkach globalizacji (masowości) obrotu prawnego i wielości ofert na rynku, które nie zawsze posługują się prawdziwymi i pełnymi informacjami i niekiedy wprowadzają w błąd lub w sposób ukryty godzą w indywidualny i zbiorowy interes konsumentów. Brak w umowie kredytowej wszystkich konkretnych postanowień przewidzianych w ww. przepisie stanowi zatem, w ocenie Sądu, realne naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, przez co godzi w zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wprawdzie przywołanie wyżej orzeczenia odnosiło się do przepisów poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081 z późniejszymi zmianami), z uwagi jednak na fakt, iż w obecnie obowiązującej ustawie o kredycie konsumenckim również zostały określone wymagania, jakie powinna zawierać umowa o kredyt, stanowiska Sądów uznać należy za mające odpowiednie zastosowanie i aktualne także i w przypadku spraw rozpatrywanych w oparciu o przepisy ustawy o kredyt kon-

sumencki, obowiązującej obecnie. Wyszczególnienie w art. 30 aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim zakresu informacji, jakie winny zostać ujęte w umowie o kredyt należy uznać za mające charakter obligatoryjny.

Oceniając działania OCO, Prezes Urzędu uznał, że zawierając z konsumentami umowy, od stycznia 2012 r., z wykorzystaniem wzorca pn. **Umowa Pożyczki**, obowiązującego do października 2011 r., przedsiębiorca nie wypełnił obowiązków informacyjnych względem konsumentów, w zakresie określonym w art. 30 ustawy o kredycie konsumenckim.

Zdaniem Prezesa Urzędu, w Umowach Pożyczki, zawieranych przez OCO, brak jest rzetelnych i pełnych informacji nt. **całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta ustalonej w dniu zawarcia umowy o kredyt konsumencki wraz z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia** (art. 30 ust. 1 pkt 7 ustawy o kredycie konsumenckim).

Zgodnie z art. 5 ustawy o kredycie konsumenckim, całkowita kwota do zapłaty przez konsumenta to suma całkowitego kosztu kredytu i całkowitej kwoty kredytu. Przy czym całkowitą kwotę kredytu stanowi suma wszystkich środków pieniężnych, które kredytodawca udostępni konsumentowi na podstawie umowy o kredyt. Natomiast całkowity koszt kredytu stanowią wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z zawartą umową, w szczególności odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz koszty usług dodatkowych w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu, z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta.

Spółka w umowach pożyczki zaniechała zupełnie wskazania jaka będzie wysokość całkowitej kwoty do zapłaty z tytułu zawartej umowy. Wprawdzie przedsiębiorca określa zarówno kwotę pożyczki, jak i wysokość całkowitego kosztu pożyczki, jednak podanie poszczególnych elementów składowych nie przesądza, że przedsiębiorca należycie wypełnia swoje obowiązki informacyjne wobec konsumentów, wynikające wprost z przepisów prawa.

Skoro ustawodawca wskazał jakie elementy umowy mają charakter obligatoryjny, to pominięcie takich informacji w umowie stanowi podstawę do uznania, że działania przedsiębiorcy w tym zakresie są bezprawne, a udzielone informacje są nierzetelne i niepełne. Co więcej, brak informacji nt. całkowitej kwoty do zapłaty jest równoznaczny z nieudzieleniem również i informacji o wszelkich założeniach jakie zostały przyjęte przez przedsiębiorcę do jej obliczenia.

Nadto, zakres kosztów jakie zostały wyłączone przy wyznaczaniu całkowitego kosztu pożyczki jest znacznie szerszy niż wyłączenie przewidziane w art. 5 pkt 6 ustawy o kredycie konsumenckim. W rzeczywistości analiza treści umowy pożyczki OCO, w tym wypadku, wskazuje, że przedsiębiorca, mimo takiego obowiązku, nie dostosował warunków umowy do przepisów obowiązujących w dacie zawarcia umowy i nadal stosuje wzorzec umowny, opracowany na podstawie przepisów ustawy obowiązującej poprzednio tj. ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 20 lipca 2001 r. Tymczasem, w myśl art. 66 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 12 maja 2011 r. przepisy ustawy poprzedniej mają zastosowanie wyłącznie do umów zawartych przed 18 grudnia 2011 r., w

związku z czym umowy zawierane w roku 2012 powinny spełniać wszystkie wymogi przepisów ustawy obowiązującej.

W umowie pożyczki przedsiębiorca całkowicie pominął informację nt. **zasad i terminów spłaty kredytu, w szczególności kolejności zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy, w tym informacji o prawie, o którym mowa w art. 37 ust. 1**, mimo, iż obowiązek umieszczenia tych danych w umowie wynika wprost z przepisu art. 30 ust. 1 pkt 8 ustawy o kredycie konsumenckim.

Wprawdzie w § 3 pkt 2 umowy przedsiębiorca wskazuje termin zwrotu pożyczki oraz przewiduje, że spłata będzie dokonywana w ratach miesięcznych, płatnych do 15 dnia każdego miesiąca, począwszy od następnego miesiąca po otrzymaniu pożyczki, jednak nie określił w umowie zasad dotyczących kolejności zaliczania rat kredytu na poczet należności kredytodawcy.

Określenie tych zasad jest szczególnie istotnie, w przypadku gdy wypłata kredytu następuje w transzach. Zgodnie z § 2 umowy pożyczka może być wypłacana transzami, przy czym kolejna transza jest wypłacana nie później niż 60 dni roboczych od momentu wypłaty poprzedniej transzy pożyczki.

Wypłata pierwszej transzy zobowiązuje pożyczkobiorcę/konsumenta do rozpoczęcia spłaty pożyczki, dlatego też określenie zasad spłaty i kolejności zaliczania poszczególnych rat wpłacanych przez pożyczkobiorcę, po uruchomieniu kolejnych transz pożyczki, jest konieczne dla właściwego określenia obowiązków stron umowy w tym zakresie.

W umowach pożyczki OCO całkowicie pominął informację o prawie pożyczkobiorcy do otrzymania, na wniosek, w każdym czasie bezpłatnie harmonogramu spłaty (art. 37 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim). Spółka zawiera z konsumentami umowy pożyczki, na czas określony, ustalając/wyznaczając w umowie termin spłaty zobowiązania kredytowego, jest więc tym samym zobowiązana nie tylko do przedstawienia harmonogramu spłat, w każdym czasie na wniosek konsumenta, ale także i do właściwego poinformowania go o tym uprawnieniu w umowie.

Ponadto przedsiębiorca nie udziela klientom/konsumentom pełnych i rzetelnych informacji, określonych w art. 30 ust. 1 pkt 15 ustawy o kredycie konsumenckim, nt. **kwoty odsetek należnych w stosunku dziennym**, należnych w przypadku odstąpienia przez konsumenta od umowy.

W rozdziale 5 ustawy o kredycie konsumenckim zostały zawarte uregulowania prawne związane z odstąpieniem od umowy przez konsumenta. Konsument uprawniony jest do odstąpienia do umowy o kredyt. Jednocześnie, zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy, w wypadku odstąpienia konsument nie ponosi żadnych kosztów z wyjątkiem odsetek za okres od dnia wypłaty kredytu do dnia spłaty kredytu. Kwota tych odsetek powinna być określona w stosunku dziennym i wskazana w umowie.

Tymczasem OCO w zawartych umowach całkowicie pominął informacje o kwocie tych odsetek.

W analizowanych umowach brak jest także informacji o **możliwości korzystania z pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz zasadach dostępu do tej**

procedury oraz wskazania organu nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów.

Zgodnie z przepisem art. 30 ust. 1 pkt 20 i 21 ustawy o kredycie konsumenckim umowa powinna określać zarówno informację o możliwości korzystania z pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz zasadach dostępu do tej procedury, jak i winien w niej być wskazany organ nadzoru właściwy w sprawach ochrony konsumentów.

W umowach zawieranych przez OCO z konsumentami brak jest jakichkolwiek informacji odwołujących się do tych zagadnień, stąd uznać należy, że działania przedsiębiorcy w tym zakresie są niezgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Należy wskazać, że brak informacji zarówno o możliwości poddania sporów pod rozstrzygnięcia pozasądowe, jak również niewskazanie organu właściwego w sprawach ochrony konsumentów powoduje, że klienci OCO/konsumenci nie są należycie poinformowani o przysługujących im uprawnieniach, a także nie posiadają informacji jaki organ może udzielić im pomocy, w wypadku zaistnienia problemów powstałych na tle wykonania umowy. Niewątpliwie takie działanie narusza interesy konsumentów, którzy mają pełne prawo zarówno do uzyskania rzetelnej informacji, jak i ochrony.

Stąd orzeczono jak w **punkcie I** sentencji decyzji.

- [16] Praktyka, o której mowa w **punkcie II** sentencji niniejszej decyzji, polega na zastrzeżeniu w zawieranych przez Spółkę, z konsumentami, umowach pożyczki prawa do odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od jej zawarcia, co jest sprzeczne z art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zmianami).

Artykuł 53 ustawy o kredycie konsumenckim stanowi, że konsument ma prawo, bez podania przyczyny, odstąpić od umowy o kredyt w terminie 14 dni od zawarcia umowy. Tymczasem, zgodnie z treścią § 10 pkt 1 umowy pożyczki, zawieranej przez konsumenta z OCO, *Pożyczkobiorca może odstąpić od umowy w terminie 10 dni od jej zawarcia.*

Zdaniem Prezesa Urzędu działania przedsiębiorcy są bezprawne, niezgodnie z przepisami ustawy o kredyt konsumencki i jednocześnie w sposób rażąco naruszają interesy konsumentów. Przedsiębiorca nie tylko wprowadza swoich klientów/konsumentów w błąd, ale ogranicza także im prawo do odstąpienia od umowy bezpodstawnie skracając termin na podjęcie stosownych działań z 14 na 10 dni.

Z tych też powodów Prezes Urzędu postanowił, jak w **punkcie II** sentencji decyzji.

- [17] Kolejny z zarzutów postawionych przedsiębiorcy związany jest ze stosowaniem przez Spółkę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na zastrzeżeniu w zawieranych z konsumentami umowach pożyczki prawa przedsiębiorcy do zachowania całości wniesionej przez konsumenta opłaty przygotowawczej, w przypadku odstąpienia od umowy, co jest sprzeczne z art. 54 ust. 1 i ust. 4 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zmianami).

Z treści art. 54 ustawy o kredycie konsumenckim wynika, że odstąpienie od zawartej umowy nie wiąże się z koniecznością poniesienia przez konsumenta

jakichkolwiek kosztów. W takiej sytuacji kredytodawca uprawniony jest jedynie do zachowania bezzwrotnych kosztów poniesionych na rzecz organów administracji publicznej oraz opłat notarialnych. Natomiast w przypadku, gdy w oparciu o zawartą umowę doszło do wypłaty kredytu przed odstąpieniem wówczas kredytobiorca/konsument zobowiązany jest również do uiszczenia stosownych odsetek za okres od dnia wypłaty do spłaty kredytu.

Tymczasem przedsiębiorca, w § 13 umowy pożyczki przewidział, że *W razie odstąpienia od umowy Pożyczkodawca obowiązany jest niezwłocznie zwrócić poniesione przez Pożyczkobiorcę na rzecz Pożyczkodawcy koszty udzielonej pożyczki, za wyjątkiem opłaty przygotowawczej (...).*

Również w tym zakresie, co zaznaczono już wcześniej, analiza treści umowy pożyczki OCO, wskazuje że Spółka nie dostosowała warunków umów do przepisów obowiązujących w dacie ich zawierania i nadal stosuje wzorzec umowy i zawiera umowy z konsumentami, opracowane na podstawie przepisów ustawy obowiązującej poprzednio tj. ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 20 lipca 2001 r.

Opłata przygotowawcza pobierana jest za przygotowanie i zawarcie umowy i ustalona jest jako % wartości pożyczki. W oparciu o wybrane umowy, przekazane przez Spółkę, a zawarte w okresie od stycznia do lipca 2012 r. ustalono, że najczęściej wysokość opłaty przygotowawczej wynosiła 5%.

W okresie od 4 stycznia do 30 lipca 2012 r. przedsiębiorca zawarł w sumie 352 umowy na łączną kwotę 12.105.000 zł. Jednocześnie kwota pożyczki kształtowała się na poziomie od 5.000 zł do 200.000 zł. W związku z czym opłata przygotowawcza wyniosła odpowiednio od 250 zł do 10.000 zł.

Pobrana opłata przygotowawcza nie ma ani charakteru opłaty wnoszonej na rzecz organów administracji publicznej, ani też opłaty notarialnej. Z tych też przyczyn zachowanie tej opłaty, w wypadku gdy konsument odstępuje od umowy jest działaniem bezprawnym.

Co więcej, uiszczenie tej opłaty jest warunkiem koniecznym do przystąpienia do procedury zabezpieczenia pożyczki (§ 6 ust. 2 umowy), a dopiero po złożeniu i akceptacji przez OCO przedstawionego zabezpieczenia pożyczka będzie udzielona (§ 2 ust. 1 umowy). Wynika z tego jednoznacznie, że wniesienie opłaty przygotowawczej, jest warunkiem koniecznym do podjęcia przez Spółkę następnych działań zmierzających do realizacji umowy. Skoro przedsiębiorca w miesiącach styczeń-lipiec 2012 r. zawarł umowy na łączną kwotę pożyczek w wysokości 12.105.000 zł, to szacunkowo przyjmując, że w momencie zawarcia umów pobrał należność z tytułu opłaty przygotowawczej w wysokości 5%, wówczas środki pozyskane przez OCO z tego tytułu wyniosły ok. 605.250 zł. Ponieważ przedsiębiorca w tym okresie nie udzielił żadnej pożyczki, to cała ta kwota została przez niego zachowana, niezależnie od tego co było powodem rezygnacji z realizacji umowy; niewywiązanie się z jej warunków, czy też skorzystanie z prawa do odstąpienia od umowy, przez konsumenta.

Wskazać należy, że zgodnie z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim w wypadku odstąpienia, przez konsumentów, do umowy w terminie określonym w ustawie zachowanie przez Kredytodawców, w tym i OCO, wniesionych opłat, czy to z tytułu np. opłaty przygotowawczej, czy też np. zadatku na wynagrodzenie, jest działaniem bezprawnym.

Należy przy tym wskazać, na stanowisko Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (wyrok z dnia 9 października 2006 r., sygn. akt XVII AmC 101/05). Sąd

orzekając o uznaniu zapisu, stosowanego przez Powszechne Centrum Oddłużeniowo-Kredytowe Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie, o treści: *Oплата jest bezwrotna w przypadku rozwiązania umowy przez Zleceniodawcę lub z jego winy przez Zleceniobiorcę...*, za postanowienie niedozwolone (klauzula nr 975) wskazał, że konsumenci przed podpisaniem umowy muszą mieć możliwość przeanalizowania propozycji złożonej przez oferenta i nie powinni ponieść z tego tytułu opłat bezzwrotnych, ponieważ *może mieć to wpływ na swobodę podjęcia decyzji dotyczącej samego podpisania umowy/..../. Jednocześnie wysokość opłaty jest uzależniona od wartości zadłużenia /..../ mimo, iż stopień trudności związanej z rozpatrzeniem wniosku nie musi wzrastać wyłącznie z powodu wzrostu kwoty zadłużenia*. Sąd wskazał, że brak zwrotu opłaty za rozpatrzenie wniosku w sytuacji, gdy konsument może zrezygnować z zawarcia umowy należy więc uznać za rażące naruszenia interesu konsumentów i ukształtowanie ich obowiązków sprzecznie z dobrymi obyczajami odzwierciedlające klauzulę abuzywną wymienioną w art. 385 (1) pkt 12 kc.

Niewątpliwie działania przedsiębiorcy objęte przedmiotowym zarzutem prowadzą do naruszenia interesów ekonomicznych konsumentów, bowiem ograniczają prawo żądania zwrotu wniesionych środków pieniężnych z tytułu opłaty przygotowawczej, w sytuacji odstąpienia od umowy.

Stąd orzeczono, jak w punkcie III sentencji decyzji.

- [18] Przedsiębiorcy postawiono również zarzut stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na uzależnieniu wcześniejszej spłaty kredytu od jego poinformowania przez konsumenta, co jest sprzeczne z art. 48 ust. 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zmianami).

Konsument, zgodnie z art. 48 ustawy o kredycie konsumenckim, ma prawo, w każdym czasie, do wcześniejszej spłaty całości lub części kredytu a kredytodawca nie może uzależnić wcześniejszej spłaty od jego poinformowania przez kredytobiorcę.

Tymczasem, Spółka w § 4 umowy zastrzegła, że pożyczkobiorca ma prawo do wcześniejszej spłaty pożyczki pod warunkiem poinformowania pożyczkodawcy, na piśmie, o planowanym terminie spłaty, z 3-dniowym wyprzedzeniem.

W tych okolicznościach uznać należy, że działania Spółki są niezgodnie z obowiązującymi normami prawnymi, czyli bezprawne. OCO nakłada bowiem na kredytobiorcę/konsumenta obowiązki wykraczające poza przepisy ustawowe i warunkuje wcześniejszą spłatę kredytu od uzyskania informacji o takim zamiarze z odpowiednim wyprzedzeniem, do czego nie ma prawa i co powoduje, że warunki umowy Spółki są dla konsumenta niekorzystne i bardziej uciążliwe.

Mając na uwadze powyższe orzeczono, jak w punkcie IV sentencji decyzji.

- [19] Praktyka wskazana w punkcie V sentencji decyzji dotyczy działań przedsiębiorcy polegających na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom, w sposób określony w art. 14 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zmianami) tj. na formularzu informacyj-

nym dotyczącym kredytu konsumenckiego, informacji wskazanych w art. 13 tej ustawy.

Zgodnie z art. 14 ustawy o kredycie konsumenckim kredytodawca przekazuje konsumentowi dane o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2 na formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego, którego wzór określa zał. nr 1 do ustawy.

Tymczasem, Spółka na wezwanie o przekazanie formularza poinformowała, że *ze względu na stosowanie przez Ogólnopolskie Centrum Oddłużeniowe Sp. z o.o. niższych stóp oprocentowania niż powszechnie stosowane na rynku spółka nie wykorzystuje formularza informacyjnego stanowiącego załącznik nr 1 do ustawy o kredycie konsumenckim (Dz.U. nr 126, poz. 715).*

W ocenie Prezesa Urzędu, Spółka bezzasadnie utrzymuje, że udzielanie przez nią pożyczek gotówkowych konsumentom jest wyłączone spod rygoru ustawy o kredycie konsumenckim, co jest niczym innym jak swoistą próbą obejścia przepisów i zaniechania dostosowania przedstawianej oferty do wymogów prawnych. Sprzeczność z obowiązującymi w tej mierze unormowaniami i niekonsekwencję logiczną reprezentowanego poglądu potwierdza zresztą sam przedsiębiorca, który w umowie pożyczki zawarł postanowienie, iż w sprawach nieuregulowanych w umowie zastosowanie mają przepisy ustawy o kredycie konsumenckim.

Odnosząc się do postawionego zarzutu stwierdzić należy, że zaniechanie przedstawiania konsumentom formularza informacyjnego jest nie tylko działaniem bezprawnym, ale także i prowadzi do naruszenia interesów konsumentów. Brak formularza uniemożliwia bowiem dokonanie porównania warunków ofertowych stosowanych przez OCO z warunkami innych kredytodawców, świadczących analogiczne usługi na rynku usług finansowych i na tej podstawie wyboru oferty najkorzystniejszej.

Stad orzeczono, jak w punkcie V sentencji decyzji.

Uzasadnienie praktyki związanej ze stosowaniem nieuczciwych praktyk rynkowych.

- [20] Przedsiębiorcy postawiono zarzut stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na wprowadzaniu konsumentów w błąd poprzez zamieszczenie w umowach pożyczki informacji o treści:

W sprawach nieuregulowanych w niniejszej umowie mają zastosowanie przepisy / .../ ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 w związku z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nr 171, poz. 1206).

Zgodnie z brzmieniem art. 4 ust. 1 tej ustawy praktyka rynkowa jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcać jego zachowania rynkowe. Z kolei art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 tej ustawy, za praktykę rynkową uznaje działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej

by nie podjął. Wprowadzającym w błąd działaniem może być w szczególności rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji.

Należy jednak wskazać, że praktyka określona w art. 5 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym odnosi się do decyzji podejmowanych przez przeciętnego konsumenta, za którego uznaje się konsumenta dobrze poinformowanego, uważnego i ostrożnego. Oceny tej należy dokonać z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególne podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub produkt, którego praktyka rynkowa dotyczy ze względu na szczególne cechy, takie jak: wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa (art. 2 ust. 2 tej ustawy). Definicja przeciętnego konsumenta precyzuje więc pewien zespół cech mentalnych konsumenta, jego przeciętność, polegającą na tym, że z jednej strony możemy wymagać od takiego konsumenta pewnego stopnia wiedzy i orientacji w rzeczywistości, lecz z drugiej strony nie możemy uznać, że jest to wiedza kompletna i profesjonalna i że konsument - mimo tej ogólnej orientacji w rzeczywistości - ma prawo pewnych rzeczy nie wiedzieć.

W przedmiotowej sprawie przyjąć należy, że oferta handlowa przedsiębiorcy, kierowana jest do niedookreślonej grupy osób fizycznych, konsumentów, którzy zawierają umowę w celu bezpośrednio niezwiązanym z działalnością gospodarczą. Klientami Spółki są konsumenci, którzy posiadają określone cechy wspólne. W realiach przedmiotowej sprawy w pełni uzasadnionym jest przyjęcie, że zwykle są to osoby pozbawione zdolności kredytowej, słabo poruszające się w meandrach prawa finansowego i słabo rozróżniające i rozumiejące różnice pomiędzy przedsiębiorcami działającymi w systemie bankowym i pozabankowym oraz rodzajami i cechami oferowanych przez nich produktów. Jakkolwiek są to konsumenci przeciętni, to jednak reprezentujący pewien poziom krytycyzmu w ocenie otaczającej ich rzeczywistości i potrafiący zrozumieć kierowane do nich treści, w tym dotyczące zasad współpracy z oferentem, jeżeli tylko wiedza ta przekazana jest im w sposób jasny, zrozumiały i jednoznaczny.

Zdaniem Prezesa Urzędu, przeciętny konsument spotykając się z ofertą Spółki mógł podjąć decyzję dotyczącą umowy, której inaczej by nie podjął, gdyby informacje przekazywane przez OCO były rzetelne, pełne i prawdziwe. Uznając je za takie, mógł powziąć zamiar skorzystania z oferty przedsiębiorcy, lub nawet zawrzeć z nim umowę pożyczki

Zamieszczenie w ww. umowach informacji o treści: *W sprawach nieuregulowanych w niniejszej umowie mają zastosowanie przepisy /.../ ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim*, mogło sugerować konsumentom, iż przedsiębiorca działa zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa, a jego oferta spełnia wszelkie wymogi, jakie zostały określone w przywołanej ustawie.

Tymczasem, jak to wcześniej wykazano, w punktach I - V niniejszej decyzji, Spółka nie tylko narusza przepisy ustawy o kredycie konsumenckim, ale także przez swoje działania narusza interesy swoich klientów, konsumentów, przez co dopuszcza się stosowania praktyki, zdefiniowanej w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W konsekwencji, zachowanie przedsiębiorcy polegające na informowaniu konsumentów o zastosowaniu do umowy przepisów wskazanej ustawy, zadaniem Prezesa Urzędu, wypełnia przestanki

art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, zgodnie z którym praktyka rynkowa jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcać zachowania rynkowe przeciętnego konsumenta.

Wskazać należy, że zgodnie ze stanowiskiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, wyrażonym w cyt. wcześniej wyroku z dnia 23 lutego 2006 r. sygn. akt XVII Ama 118/04, *Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, a także wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności.*

W przedmiotowej sprawie praktykę przedsiębiorcy, polegającą na informowaniu konsumentów, o zastosowaniu do nawiązanego stosunku umownego przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim, uznać należy za działanie wprowadzające w błąd bowiem przepisy tej ustawy przestały obowiązywać z dniem 18 grudnia 2011 r. stąd powoływanie się w umowach zawieranych w roku 2012, na przepisy ustawy, już nieobowiązującej uznać należy za działanie sprzeczne z dobrymi obyczajami, a przekazane informacje za nieprawdziwe i dezinformujące konsumentów/klientów Spółki.

Zachowania Spółki mogły w istotny sposób zniekształcić zachowania rynkowe przeciętnego konsumenta, przed zawarciem umowy, bowiem otrzymując nieprawdziwe informacje niewątpliwie został on wprowadzony w błąd, nie mógł więc dokonać właściwej oceny warunków umownych oraz podjąć prawidłowej decyzji, co do wyboru oferty Spółki, spośród innych, dostępnych w tym samym czasie na rynku, co więcej pod wpływem tych informacji mógł podjąć decyzje inną, niż podjąłby gdyby rozpowszechniane przez przedsiębiorcę informacje nt. udzielanych pożyczek były prawdziwe. Działanie przedsiębiorcy mogło zniekształcić zachowanie rynkowe konsumenta także po zawarciu umowy, gdyż został on błędnie poinformowany o zakresie obowiązków kredytodawcy i swoich uprawnieniach wynikających z obowiązujących przepisów prawnych.

Wprawdzie pismem z dnia 30 października 2012 r., Spółka poinformowała, że w obecnie stosowanych umowach pożyczki postanowienie, o treści: „w sprawach nieuregulowanych w niniejszej umowie mają zastosowanie przepisy ustawy o kredycie konsumenckim, nie występuje jednak, pomimo wezwania Prezesa Urzędu, przedsiębiorca nie przedstawił nowych wzorców umownych, ani żadnych innych dowodów w tej sprawie.

Uwzględniając wszystkie okoliczności, Prezes Urzędu uznał, że opisane działania przedsiębiorcy wyczerpują przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej zdefiniowanej w art. 4 ust. 1 i 2 oraz art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Stąd orzeczono, jak w punkcie VI sentencji decyzji.

Uzasadnienie praktyki związanej ze stosowaniem czynu nieuczciwej konkurencji.

- [21] Ostatni z zarzutów postawionych przedsiębiorcy związany jest ze stosowaniem praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów polegającej na ustaleniu w Umowie Pożyczki, że wartość zabezpieczenia pożyczki

nie może być niższa niż 250 % wartości pożyczki, co stanowi czyn nieuczciwej konkurencji, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zmianami).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta.

Pojęcie dobrych obyczajów nie zostało w prawie zdefiniowane, ale podobnie jak zasady współżycia społecznego, jest przedmiotem wielu orzeczeń sądowych oraz opracowań doktryny.¹ Wskazuje się w nich, że dobre obyczaje to uczciwe zasady postępowania i ustalone zwyczaje w ujęciu etyczno-moralnym, a na ich treść składają się elementy etyczne i socjologiczne kształtowane przez oceny moralne i społeczne stanowiące uzupełnienie porządku prawnego.

W wyroku z dnia 16 stycznia 2013 r., w sprawie o sygn. akt XVII AmC 5406/11, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, definiując pojęcie dobrych obyczajów wskazał, że *poprzez dobre obyczaje rozumiemy pewien powtarzalny wzorzec zachowań, który jest aprobowany przez daną społeczność lub grupę. Są to pozaprawne normy postępowania, którymi przedsiębiorcy winni się kierować. Ich treści nie da się określić w sposób wyczerpujący, ponieważ kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane zarówno przyjmowanymi wartościami moralnymi, jak i celami ekonomicznymi i związanymi z tymi praktykami życia gospodarczego. Wszystkie one podlegają zmianom w ślad za zmieniającymi się ideologiami politycznymi i społeczno-gospodarczymi oraz przewartościowaniami moralnymi. W szczególności zaś, dobre obyczaje to normy postępowania polecające nienadużywania w stosunku do słabszego uczestnika obrotu posiadanej przewagi ekonomicznej.*

W § 2 Umowy Pożyczki przedsiębiorca zastrzegł, że pożyczka zostanie wypłacona w terminie 7 dniu roboczych od chwili złożenia przez konsumenta zabezpieczenia.

Zgodnie z § 6 umowy zabezpieczenia pożyczki dokonuje się poprzez wybór jednej lub większą ilość zabezpieczeń podanych poniżej, tj:

- 1) wystawienie weksła własnego lub in blanco wraz ze stosowną deklaracją wekslową i oświadczeniem o poddaniu się rygorowi egzekucji zgodnie z treścią art. 777 pkt 5 kodeksu postępowania cywilnego,
- 2) zlecenie obciążenia rachunku bankowego Pożyczkobiorcy - polecenie zapłaty,
- 3) poręczenie osób trzecich,
- 4) ustanowienie hipoteki,
- 5) blokada środków na rachunku bankowym,
- 6) przewłaszczenie na zabezpieczenie,
- 7) cesja należności,
- 8) cesja praw z polisy ubezpieczeniowej z funduszem inwestycyjnym - cena wykupu.

¹ np. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 13 listopada 1991 r., I ACr 411/91, Wokanda 1992/4, J. Szwaja w: Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji – Komentarz, Warszawa 2000, str. 122-133, R. Stefanicki, Dobre obyczaje w prawie polskim, Przegląd Prawa Handlowego, 2002/5;

W załączniku nr 1 do umowy Spółka określiła, że zabezpieczenia wymienione w ww. pkt 1 i 2 są obligatoryjne, natomiast pozostałe mają charakter dodatkowy/ fakultatywny (do wyboru przez klienta). Ponadto, zgodnie z instrukcją dotyczącą zabezpieczenia pożyczki, obowiązującą w OCO, formy zabezpieczenia fakultatywnego mogą być łączone, a kredytobiorca może przedstawić inną formę zabezpieczenia *spełniającą warunek szybkiego łatwego odzyskania należności wynikających z braku spłat*.

Jednocześnie w ww. § 6 umowy Spółka OCO określiła, że wartości przyjętego zabezpieczenia nie może być niższa niż 250% wartość pożyczki.

Przedsiębiorca udziela pożyczek od 5.000 do 200.000 zł, w związku z czym zabezpieczenie musi wynieść odpowiednio od 12.500 do 500.000. Wydaje się, że spełnienie tego warunku tj. zabezpieczenie w kwocie 250% wyższej niż pożyczka w rzeczywistości uniemożliwia uzyskanie kredytu, co również potwierdzają ustalenia stanu faktycznego, z których wynika, że w okresie od stycznia do końca lipca 2012 r. Spółka zawarła 352 umowy na łączną kwotę pożyczek 12.105.000 zł. Jednocześnie do dnia 21 sierpnia 2012 r. OCO *nie uruchomiła żadnej pożyczki ze względu na nie przedstawienie przez klientów kompletu wymaganych dokumentów zabezpieczenia, niedopełnienie warunków umowy lub odstąpienia/rezygnacji od umowy ze strony klienta*.

Co więcej z chwilą zawarcia umowy klienci uiszczają zarówno opłatę przygotowawczą (5% wartości pożyczki), jak i mogą wnieść zadatek na wynagrodzenie kredytodawcy (np. w wartości 1% pożyczki), a dopiero później przedstawiają zabezpieczenia ewentualnej pożyczki. W wypadku, gdy wartość tych zabezpieczeń nie przekracza 250% wartości pożyczki OCO uznaje, że kredytobiorca nie wywiązał się z umowy. Pożyczka nie jest udzielana, a Spółka zachowuje w całości środki wniesione przez klienta.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje również, że przedstawiciele przedsiębiorcy mogą nierzetelnie informować konsumentów o warunkach umowy, a nawet wprowadzać ich w błąd wskazując w chwili zawarcia umowy, że wyłącznie zabezpieczenia obowiązkowe muszą być zaakceptowane przez OCO, zaś zabezpieczenia fakultatywne ich nie obowiązują.

Przedsiębiorca, w praktyce, nie akceptuje również wniosków klientów np. o dostosowanie wysokości kredytu do wartości przedstawionych zabezpieczeń, przyczyniając się tym samym do złożenia przez klienta rezygnacji z umowy i zachowania całości kwot do tej pory wniesionych przez konsumenta.

Tak było w przypadku Konsumentki z Bydgoszczy. Konsumentka zawarła z OCO umowę pożyczki w dniu 21 marca 2012 r. i wniosowała o pożyczkę w wysokości 180.000 zł. Na rzecz przedsiębiorcy została uiszczona opłata przygotowawcza w wysokości 5% pożyczki oraz zadatek na wynagrodzenie (1%).

Konsumentka przedstawiła OCO zabezpieczenia pożyczki. Jednak w dniu 19 kwietnia 2012 r. Spółka poinformowała klientkę, że łączna kwota zabezpieczenia nie może być niższa niż 250% kwoty pożyczki. Pismem z dnia 21 kwietnia 2012 r. Konsumentka wystąpiła więc o obniżenie kwoty pożyczki do wartości 120.000 zł. Prośbę swą motywowała tym, że wartość jej nieruchomości została wyceniona na kwotę 310.000 zł. (Klientka udostępniła Kredytodawcy operat szacunkowy z dnia 16 kwietnia 2012 r.).

Pismem z dnia 24 kwietnia 2012 r. Spółka poinformowała Konsumentkę, że nie wyraża zgody na zaproponowaną zmianę warunków umowy. Dodatkowo wezwwała o ponowną propozycję zabezpieczenia pożyczki zgodnie z zawartą

umową, chociaż zabezpieczenie w kwocie 310.000 zł spełniało wymóg przekroczenia 250% pożyczki o wartości 120.000 zł.

Po rezygnacji Klientki z umowy przedsiębiorca poinformował, że zarówno opłata przygotowawcza, jak i kwota zadatku nie podlegają zwrotowi (pismo z dnia 14 maja 2012 r.).

Niewątpliwie takie działania przedsiębiorcy naruszają dobre obyczaje i związane są z wykorzystaniem przez OCO posiadanej przewagi ekonomicznej.

W tym miejscu wskazać dodatkowo należy, że oferta Spółki kierowana jest do każdego klienta korzystającego lub chcącego skorzystać z nabycia produktu przedsiębiorcy, w tym i konsumenta, który zainteresowany pozyskaniem środków finansowych mógł polegać na informacjach udzielanych mu przez przedsiębiorcę/jego przedstawicieli. Przystępując do umowy konsument mógł być błędnie przeświadczony, że nie w każdym przypadku zabezpieczenie będzie wymagane w wartości określonej w umowie. Co więcej, spełniając warunki umowne i uiszczając na rzecz przedsiębiorcy określone kwoty tytułem ustalonych opłat, czyli angażując się finansowo, mógł oczekiwać, że do udzielenia pożyczki dojdzie, nawet w innej niższej kwocie, odpowiadającej przedstawionemu zabezpieczeniu.

Tymczasem, praktyka przedsiębiorcy wskazuje, że nie jest on zainteresowany udzieleniem pożyczek, nawet w niższej, zabezpieczonej kwocie, ale ukierunkowany jest na pozyskanie klienta i otrzymanie określonych, bezzwrotnych środków finansowych.

Takie działania niewątpliwie można uznać, za sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdyż polegają one na wywołaniu błędnego przekonania u konsumenta, a także mają na celu wykorzystanie jego niewiedzy lub naiwności.

Zastrzeżenie Prezesa Urzędu budzi także sposób określenia wartości zabezpieczenia. Jak już podniesiono, Spółka w § 6 umowy ustaliła, że wartość przyjętego zabezpieczenia nie może być niższa niż 250% wartości pożyczki i jednocześnie, że wybór zabezpieczenia dokonywany jest przez pożyczkobiorcę, ale wymaga pisemnej akceptacji pożyczkodawcy (tu: OCO).

Treść tego warunku umownego precyzuje minimalną wartość wymaganego zabezpieczenia nie ustalając jednocześnie, jaka będzie ostateczna wartość akceptowanego zabezpieczenia przez OCO.

Skoro aprobata przedstawionego zabezpieczenia zależy wyłącznie od woli i uznania OCO, to, w momencie zawarcia umowy nie jest znana wartość zabezpieczenia, jaka zostanie przyjęta przez Spółkę do realizacji umowy. W oparciu o to postanowienie, w ocenie Prezesa Urzędu, przedsiębiorca może dowolnie wymagać i arbitralnie ustalać jakiego rodzaju i wartości przedstawione zabezpieczenia spełnią w jej ocenie warunek *szybkiego i łatwego odzyskania należności wynikających z braku spłat* i zostaną uznane za wystarczające do udzielenia pożyczki.

Wskazać należy, że przedsiębiorca nie ponosi żadnego ryzyka prowadzonej działalności, przerzucając je w całości na konsumenta. Klient Spółki zobowiązany jest w pierwszej kolejności do pokrycia kosztów przedsiębiorcy, w postaci uiszczenia opłaty przygotowawczej, a nawet zadatku na wynagrodzenie OCO, a dopiero później przedsiębiorca rozważa, czy umowa może zostać zrealizowana, poprzez udzielenie pożyczki. Klient pozbawiony jest przez to prawa do żądania zwrotu całości wniesionych środków, albo ich odpowiedniej

części. W rzeczywistości to nie pożyczkobiorca decyduje o wyborze zabezpieczenia ale pożyczkodawca (tu: OCO) poprzez wymóg akceptacji zabezpieczenia przyznaje sobie wyłączne prawo do uznania działań klienta za zgodne z umową. Niewątpliwie taka praktyka, związana w wykorzystywaniem posiadanej przewagi ekonomicznej narusza dobre obyczaje i stawia słabszego uczestnika obrotu/konsumenta w gorszej sytuacji.

Mając na uwadze dokonane ustalenia, Prezes Urzędu uznał, że analizowane działania przedsiębiorcy, jako niezgodne z dobrymi obyczajami naruszają interesy konsumentów i wyczerpują przesłanki czynu nieuczciwej konkurencji, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zmianami). Z tych też powodów orzeczono jak w pkt VII sentencji decyzji.

[22] Prezes Urzędu rozważył również kwestię zastosowania sankcji kary w trybie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z ww. przepisem Prezes Urzędu może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorcę, który choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Z powołanych przepisów wynika, że kara pieniężna ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego Prezes Urzędu. Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają jakichkolwiek przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu winien uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej, wymieniając okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

W przedmiotowej sprawie należy uznać, że ze względu na charakter praktyk jak również na zakres prowadzonej działalności nałożenie kary pieniężnej na Spółkę byłoby uzasadnione. Prezes Urzędu jednakże w związku z uzyskanymi informacjami dotyczącymi liczby pokrzywdzonych, jak również wysokości szkody jaka została wstępnie wyliczona w toku postępowania prokuratorskiego uznał, że ekonomiczny interes konsumentów byłby dodatkowo zagrożony w przypadku nałożenia na Spółkę kary pieniężnej. Prezes Urzędu podejmując działania w ramach kompetencji wskazanych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów ma przede wszystkim na uwadze nadrzędny cel działania - ochronę interesów konsumentów. Biorąc pod uwagę informacje jakimi dysponuje Prezes Urzędu, należy wskazać, że nałożenie kary na Spółkę mogłoby wpłynąć na sytuację poszkodowanych konsumentów i zmniejszyć wartość środków przeznaczonych na zaspokojenie dochodzonych przez nich roszczeń i chociaż częściowy zwrot wpłaconych przez nich kwot.

Według posiadanych informacji:

- ✓ na dzień 21 sierpnia 2012 r. Spółka zawarła z konsumentami 352 umowy. Konsumenty wpłacili tytułem opłaty na rzecz OCO w sumie 605.250 zł. Pie-

niądze te nie zostały im zwrócone pomimo, że żaden z klientów nie otrzymał pożyczki.

- ✓ zgodnie z informacjami otrzymanymi z Prokuratury Okręgowej w Poznaniu, która prowadzi aktualnie śledztwo o sygn. VI Ds. 70/12 - w sprawie doprowadzenia w okresie od listopada 2011 r. do czerwca 2012 r., w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy wpłaconych przez klientów OCO tytułem opłat przygotowawczych poprzez wprowadzenie ich w błąd co do zamiaru i możliwości wywiązania się z zawartych umów pożyczki (przestępstwo z art. 286 par. 1 kk w zw. z art. 12 kk) - dotychczas ustalono ok. 150 osób pokrzywdzonych, którzy wpłacili do OCO kwoty od 695 do 10.000 zł. Następne ok. 200 osób zostanie w najbliższym czasie przesłuchane, należy więc przyjąć, że kwota wyłudzonego mienia odpowiednio się zwiększy.

W tej sytuacji należy przewidywać, że ekonomiczny interes konsumentów byłby dodatkowo zagrożony w przypadku nałożenia na Spółkę kary pieniężnej, w szczególności, że przedsiębiorca najprawdopodobniej nie prowadzi już aktywnej działalności i nie uzyskuje przychodów (siedziba Spółki w Warszawie jest zamknięta, a kierowana tamże korespondencja nie jest podejmowana), stąd jedynym zabezpieczeniem roszczeń konsumentów będą wyłącznie aktywa Spółki. Te okoliczności zadecydowały o odstąpieniu od nałożenia kary pieniężnej w sprawie.

POUCZENIE:

Stosownie do treści art. 81 ust 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu
Dyrektor Delegatury UOKiK w Gdańsku
Roman Jarząbek

